2765.E.O.Haridusdirekt.
Pressiamet.
Tallinn,Tõnismägi 11.(3eks)

...VA TEATAJA

NR. 87. TEISIPÄEVAL, 25. JUULIL 1944. A. 4. AASTAKAIK. ÜKSIKNUMBER 5 PENNI

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Tellimishind: kodumaale Rmk. 0.60 ja välismaale Rmk. 1.— kuus. Aadressi muutmine 20 pn. Kehtivad kuulutuste hinnakirjad O — nr. 1 ja R — nr. 1. Paide Trükikoja trükk. Toimetus ja talitus: Paide, Turg 10, tel. 30. Toimetuse kõnetunnid tööpäevadel kl. 8—12. Talitus avatud tööpäevadel kella 8—17.30, laupäeval kl. 8—13. Peatoimetaja Johannes Kaup. Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht

Daugavpilsi ja Peipsi vahel purustati nõukogude ägedad rünnakud

Normandias ei tekkinud suuremaid võitlusi. Itaalias võideldi vihaselt

Führeri peakorterist, 24. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Normandias ei tekkinud eile suuremaid võitlusi. Ainult Edela pool Caeni teostas vaenlane hulga rünnakuid, millele juures ta kaotas 19 tanki, saavutamata tulemusi. Sillapea läänetiival puhastati üks eelmiste päevade sissemurd vastulöögiga. Vaenlane kaotas seejuures 450 surnut ja 300 vangi.

Prantsuse ruumis hävitati võitluses jangevarjude abil maabunud inglise sabotaažhüüksusi ja 219 terroristi.

Tasamistuld Londonile jatkati päeval ja öösl.

Itaalias teostas vaenlane eile tugevamaid rünnakuid meie järelvägede vastu põhja pool Livornot, millised võitluste jooksul tõmmati tagasi Arno põhjakaldale. Iseäranis vihaseit võideldi ruumis põhja pool Poggibonsit, kus meie väed kõik vaenlase rünnakud veriselt purustasid. Ka Aadria rannikul jäid kõik vastase korduvad rünnakud tulemusteta.

Galiitsias ja lääne pool Bugi ülemjooksu tõrjuti vihastes võitlustes tagasi kõik arvukad nõukogude tankidest ja lahingulennukitest toetatud rünnakud. Ainult üksikutes lõikudes võitsid vaenlase rünnakutiipud out pinda. Lvovi linna piirkonnas jatkuvad rasked võitlused. Lublini garnison pidas vastu korduvatele vaenlase rünnakutele.

Brest-Litovski ja Grodno vahel, samuti ka Kaunasest loode pool nurjusid vaenlase läbimurrukatsed meie vaprate diviiside visas vastupanus. Mõnes lõigus paiskasid nad sissetunginud bolshevikud vasturünnakuga tagasi.

Neis võitlustes leidsid ühe võitlusgrupi komandör, kindralleitnant Scheller ja ühe armee staabiülem, kindral-major von Treskow kõige eelmistel liinidel kangelassurma.

Daugavpilsi ja Peipsi järve vahel purustati nõukogude ägedad rünnakud, kuna kohalikud sissemurrud riivistati vihastes võitlustes.

Üks briti pommilennukiteüksus sooritas möödunud ööl terrorirünnaku Kielile. Peale selle heitsid üksikud lennukid pomme Berliinile.

Saksa vägede poolt okupeeritud Itaalias kaitseb Saksa õhutõrje rannikut vaenlase rünnakute eest merelt ja õhust. (PK.-sõja-kirjas. Luben Wb.)

Ägedad võitlused Brest-Litovski ja Grodno vahel

Asulatevõitlus Normandias. Itaalias kohalikke rünnakuid

Führeri peakorterist, 23. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Normandias võideldi eile põhja pool Caeni vihaseit mõne asula pärast, mis mitu korda omanikku vahetasid ja lõpuks meie kätte jäid. Rünnakuil edela pool Caeni vaenlane saavutas vaid ühe kohaliku sissemurru, mis riivistati.

21. soomusdiviis kindral-major Fenchtingeri juhtimisel, kes invasiooni algusest saadik osutus ikka jälle silmapaistvaks, osutas viimaste päevade võitlustes teas vaprust.

Kagu-Prantsusmaal hävitati ühes jõukuderikkas piirkonnas võitluses 268 terroristi.

Raske V. tasamistuli lasub endiselt Londoni suurruumil.

Itaalias teostas vaenlane eile vaid rohkearvulisi kohalikke rünnakuid, mis tõrjuti. Kõikides lõikudes olid võitlused veel õhtul käimas.

Idas möllab tõrjelahing suure ägedusega edasi. Lwowi ruumis jõudsid vaenlase rünnaktiipud linna idaservani. Kaugemal loode pool tungivad nõukogude motoriseeritud üksused Sani suunas ja lääne pool Bugi ülemjooksu Lublini ruumis edasi. Meie diviisid avaldasid edasitungivale vaenlasele kõikjal visa vastupanu.

Brest-Litovski ja Grodno vahel on käimas ägedad võitlused. Hulk enamlaste rünnakuid tõrjuti. Sissemurdnud vaenlane peatati.

Loode pool Grodnot paisati enamlased vasturünnakuga kaugemale itta tagasi. Kaunasest kirde pool peatasid meie vaprad grenaderid korduvalt enamlaste rünnakud.

Daugavpilsi ja Peipsi järve vahel tõrjuti tugevad nõukogude jalaväe-ja soomusjõudude olulises osas tagasi, kusjuures hävitati 50 vaenlase tanki. Mõnes sissemurrukohas on ägedad võitlused veel käimas. Peale kõigi sõjaliselt tähtsate seadmete purustamist evakueeriti Ostrovi ja Pihkva varemed.

Lahingulennukiteeskaadrid lõid mõjuvalt sekka maavõitlustes ja tekitasid vaenlasele suuri inim-ja materjalikaotusi. 59 vaenlase lennukit tulistati alla.

Öösel ründasid võitluslennukiteüksused Molodetshno raudteejaama, kus tekkisid tulekahjud ja plahvatused.

USA pommitajateüksus heitis pomme Ploesti ruumile. Saksa, rumeenia ja bulgaaria õhukaitsejõudude poolt hävitati 28 vaenlase lennukit.

Lähemaid andmeid haavatute kohta

Atentaadi puhul Führerile kergesti haavatud kindral Karl Bodenschatz kuulub riigimarssal Hermann Göringu lähemate kaastööliste hulka. Munseas oli ta esimeses maailmasõjas kuulsa saksa lenduri v. Richthofeni adjutandiks. Ta võttis juhtivalt osa ka saksa uue õhuväe loomisest. 1938. a. alates oli ta riigiõhusõiduministeeriua ministriameti juhiks.

Lõhkesineteatentaadi puhul Führerile sai ka sõjajõudude ülemjuhatuse sõjajõududejuhtimisstaabi ülem, kindral-kolonel Jodl kergelt haavata. Kindral-kolonel Jodl omes väljapaistvaid teeneid sõjakäigul Prantsusmaa vastu 1940. a. suvel. Kindral-koloneliks ülendati ta 30. jaanuaril 1944.

Atentaadi juures raskelt haavatud kindral-leitnant Rudolf Schmundt on 1938.a. alates „sõjaväe skeff-adjutant Führeri juures". Ta kuulub Führeri lähemate kaastööliste hulka kõigis sõjalistes ja poliitilistes küsimustes. Ta on 48 aastat vana ja võttis noore leitnandina osa eelmisest maailmasõjast.

Riigipeade õnnitlused Führerile

Berliin, 22. 7. (DNB) Saksamaaga liitunud ja talle sõbralike maade riigipead avaldasid niihästi enda kui oma rahvaste õnnesoove Führeri õnneliku pääsmise puhul südamlikes telegrammides.

Berliinis viibivad välismaa riikide suursaadikud, saadikud ja asjadesajad on riigikantseleis väljapandud külalisraamatusse märkinud oma õnnesoovid.

Jaapani uus valitsus

Kindral Koiso peaminister

Tokio, 22. 7. (DNB) Kindral Koiso ja admiral Yonai esitasid laupäeval kell 13 Tennole uue kabineti liikmete nimed. Uue kabineti koosseis on järgmine:

Peaminister kindral Koiso, mereminister admiral Yonai, sõjaminister kindral Sugiyama, siseminister Odachi, rahaminister Saro Šivata, relvastumisminister Fujivara, väliminister ja ühtlasi Ida-Aasia minister Šigemitsu, transpordi- ja liiklusminister Yometomaeda, põllutööminister Šimada, kohtuminister Matsuzaka, kasvatusminister Ninomiya ja sotsiaalminister Hirosel.

Vandeselts likvideeriti 6 tunniga

Berliin, 22. 7. (DNB) Ametlikult poolt teatatakse Berliinis, et vandenõu käik atentaadi hetkest peale kuni viimase vandeseltslase vangistamiseni ei kestnud üle kuue tunni. Väikese vandeseltsi katset haarata enda kätte Saksa riigi võimuabinõud läks korda suurema vaevata juba eos lämmatada, ilma et selleks oleks vaja olnud sõjaväeüksusi kooodada ja ilma et oleks voolanud tilkagi verd, väljaarvatud reeturite oma.

Vihased võitlused kirde pool Kaunast

Brest-Litovski ja Grodno ning Daugavpilsi ja Peipsi järve vahel löödi enamlaste arvukad rünnakud tagasi

Führeri peakorterist, 22. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Normandias teostas vaenlane ida ja lõuna pool Caeni tugevamaid, tankidest toetatud rünnakuid, millede kestel tal õnnestus sisse murda meie peavõitlusliini. Kuid juba õhtuks oli kaotatud maa-ala meie vägede vasturünnakute läbi jälle meie käes ja üks vaenlase pataljon hävitatud. Suurtükivägi võitles edukalt vaenlase tugevate tankikoonduste vastu Caënist kagu pool. Loode pool St. Lo'd nurjusid vaenlase ägedad kohalikud rünnakud.

Võitluslennukid vigastasid merepiirkonnas lääne pool Bresti raskesti üht vaenlase hävitajat ja tulistasid sealjuures alla ühe Brti julgestuslennuki.

Prantsuse ruumis hävitati võitluses 73 terroristi.

Ühe konvoi vastu suunatud vaenlase õhuja kiirpaatiderünnaku tõrjel Saksa lahes tulistasid miinitraalerid, julgestuslaevad ja kaubalaevade pardakahurid alla viis vaenlase jahipommituslennukit. Nad vigastasid Hollandi ranniku ees raskesti kaht Briti kiirpaati. Kolm meie sõidukit läks kaduma.

Tasumistuli Londonile kestab.

Itaalias teostas vaenlane peagu kogu rindel hulk üksikrünnakuid, mis olulises osas tagasi löödi. Tal õnnestus ainult äärmisel vasakul tiival raskete veriste kaotuste hinnaga saavutada tähtsusetuid pinnavõite. Rünnakud uute positsioonide vastu nurjusid.

Itaalia ruumis on viimasel ajal võitluses hävitatud 70 terroristi.

Idarindel suleti meie vägede vasturünnakutega mõned rindelõngad ida pool Lvovi. Linnast loode pool saavutasid enamlased uusi pinnavõite. Bugi ülemjooksul peatati läänekaldale tunginud enamlased ägedais võitlustes.

Brest-Litovski ja Grodno vahel ründas vaenlane tugevate jalaväe- ja soomusjõududega; tal õnnestus mõnes kohas edasi tungida, kuid enamikes lõikudes tõrjuti ta suurte veriste kaotuste ja hulga tankide hävitamisega tagasi.

Kirde pool Kaunast kestavad vihased võitlused. Daugavpilsist edela pool asuva järvedepiirkonna ja Peipsi vahel löödi tagasi arvukad vaenlase rünnakud, kusjuures tekitati enamlastele suuri kaotusi. Mõnes sissemurrukohas on võitlused veel käimas.

Vaenlane kaotas õhuvõitlustes 83 lennukit.

Öösel olid Borissovi ja Orša raudteejaamad raskete Saksa võitluslennukite rünnakute eesmärgiks. Põlevate raudtee-ehituste vahel lendas õhku mitu laskemoonarongi.

Ameerika pommituslennukid tungisid läänest ja lõunast Saksamaa piirkonda ja ründasid mitmeid asulaid Lõuna- ning Edela-Saksamaal. Erit Münchenі, Mannheimi, Ludwigshafeni ja Schweinfurti elamupiirkondades tekitati kahjusid ning inimkaotusi. Õhutõrjejõud hävitasid 68 vaenlase lennukit, neist 55 neljamootorilist pommituslennukit.

Öösel lendasid vaenlase lennukid üle Loode- ja Kagu-Saksamaa ning heitsid muu hulgas rea pomme Berliini piirkonda. Kuus Briti lennukit tulistati alla.

Allveelaevad uputasid ägedais võitlusis neli laeva, kokku 44.000 brt, ja kaks hävitajat. Üks hävitaja ja neli aurikut torpedeeriti. Üks allveelaev tulistas lisaks alla ühe neljamootorilise pommituslennuki.

Tabati Henriot' mõrvarid

Pariisist. 19. 7. (DNB). Prantsuse informatsiooniala riigisekretäri Pihlippe Henriot mõrvarid tabati. Kaks neist arreteeriti miilitsionäri Joseph Darnandi poolt, üks sai surma, kuna neljandal õnnestus põgeneda. Siin on tegemist terroristidejõuguga, kes juba pikemat aega tegutses Pariisi piirkonnas. Jõugu hingel lasub vähemalt 80 mõrva, neist on enamik sooritatud rahvuslikkude parteide ja rühmituste liikmete kallal.

Areteerimine toimus möödunud laupäeval dramaatilistel asjaoludel. Peajäljed jõugu kohta sai miilits mitme selle liikme kaudu, kes ei olnud oma tasuga rahul. Jõuk koosneb enam kui tosinast noormehest 20-30 aasta piirides, kes igaüks said osavõtu eest Henriot' mõrvamisest 10.000 franki. Seevastu sai jõugu juht, 27-aastane Pierre Desmoulin, kes areteerimisel maha lasti 10 miljoni frangi suuruse preemia, kuna teine ja kolmas juht said kumbki 50.000 franki

Vahendusmeeste kaudu teatatati terroristidele, et tegemist on hiilgava äriga kullakangide näol. Et selle üle kokku leppida, määrati kohtamine. Kui terroristid kohale jõudsid, piirati nad 20 relvastatud miilitsionäri poolt sisse. Tekkis laskmine, mille jooksul Desmoulin sai surma.

Miilitsa poolt vangistatud mõrvarid tunnistasid, et nad töötasid briti Intelligence Service ülesandel.

Kõik jõugu liikmed on kriminaalsete kalduvustega prantslased. Henriot' puhul oli neil korraldus, teda mitte surmata, vaid elusalt Londoni toimetada (!). Tabatud terroristid tunnistasid, et nad kavatsesid veel uusi mõrvu.

Alatu atentaadi surmaohver

Berliinist, 22. 7. (DZ). Atentaadi surmaohvriks, keda Führer mainis oma raadiokõnes, on ametlikus teates varem raskesti haavatute hulgas nimetatud kaastööline Berger. Berger töötas kiirkirjutajana ajakirjanduse alal.

Kindralkolonel Guderian Saksa maaväe kindralstaabi ülemaks

Berliin, 22. 7. (DNB) DNB sõjaline kaastööline Martin Hallensleben kirjutab kindralkolonel Guderiani kutsumise kohta kindralstaapi:

Saksa maaväe kindralstaabi ülem kindralkolonel Zeitzler pidi juba mõnda nädalat ühe nakkushaiguse halvenemise tõttu laskma oma tööd teha oma asetäitjal, kindral leitnant Heusingeril. Kuna nüüd kindral Heusinger Führeri vastu suunatud atentaadi jaures haavata sai, siis andis Adolf Hitler, nagu ta ise oma kõnes ütles, haigestunud kindralkolonel Zeitzleri ülesannete täitmise üle 58-aastasele tankikindral Heinz Guderianile, kes on silma paistnud arvukais lahinguis niihästi lääne- kui ka idasõjakäigus.

Guderian allutati möödunud aastal 21. veebr otseselt Führerile ja nimelt soomusrelva kindralinspektorina. Talle anti tema silmapaistva organisatoorse ja mitmekülgsete tehniliste teadmiste tõttu ülesanne koondada ühes tähtsamas relvatehnika sektoris kõik jõud Saksa relvade võiduks.

Guderian on esimene Saksa tankikindral. Temale võlgneb Saksa soomusrelv oma lõõgijõu. Asjaolu, et Führer just tema haigestunud kindralkolonel Zeitzleri asemele kindralstaapi kutsus, omab veelgi suurema tähtsuse, kui meenutame Adolf Hitleri seletust Saksa relvamajanduse vastutavaile meestele ikäesoleval kuul, milles ta ütles, et Saksa leidurivalm on pööramas sõjarooli lõplikult teises suunas.

Duce külastas Führerit

Läbirääkimised toimusid suurimas südamlikkuses

Führeri peakorterist, 22. juulil.

Duce sooritas 16.—20 juulini ülevaatusreisi Itaalia diviiside juure, kes viibivad Saksamaal väljaõppel. Duce andis Itaalia rügementidele üle nende lipud, pöördus kõnega vägede poole ja võeti kõikjal vastu suurte meeleavalduste ning vaimustusega.

Oma kõne järele külastas Duce Führerit tema peakorteris. Jutuajamine Duce ja Führeri vahel toimus suurimas südamlikkuses. Führer ja Duce arutasid olukorda ja kõnelesid muu hulgas ka interneeritud Itaalia sõjaväelaste küsimuse üle. Määrati kindlaks juhtnöörid selle küsimuse lahendamiseks mõlema maa moraalsete ja materiaalsete huvide mõttes. See lahendus näeb ette, et interneeritud rakendatakse kas vabade tööliste seisusse või abijõududena Saksa sõjaväe raamides.

Läbirääkimistest Führeri peakorteriset võtsid osa riigimarssal Hermann Göring, väliminister von Ribbentropp, kindralfeldmarssal Keitel, Itaalia marssal Graziani ja välisasjade alamriigisekretär krahv Mazzolini, Saksa suursaadik Berliinis Anfuzo saatsid Ducet tema reisil.

„Meie kuulume Führerile"

Saksa tööliste ustavusavaldus Führerile

Berliin, 22. 7. (DNB) Sügav põlastus, millega kogu saksa rahvas suhtub pelgurlikusse mõrvakatsesse Führeri vastu, leidis spontaanse väljenduse ühes Berliini suurkäitises laupäeval toimunud meeleavaldusel, kus kõneles dr. Ley.

Miljonid töötajad jälgisid hinge kinni pidades dr. Ley kõnet ja jälgisid vihases meelepahas dr. Ley süüdistust roimarite vastu, katkestades ikka jälle kõnelejat vahelehüüete ning poolehoiuavaldustega Nagu ime läbi on Führer pääsnud ütles kõneleja muuseas, kuna kõik teised said osaltraskesti, osalt kergesti vigastada. Ma pole müstik ega usu imesid. Kuid sel puhul tahaksin tõesti ütelda, et siin on Taevase Isa käsi mängus olnud ja mõrvritel pommi käes võtnud.

Mõrvakatseks kasutati kõige raskemat liiki miini, mis oli Inglismaalt sisse toodud.

Moskva juutide käsul saatsid Inglismaa ja tema lordid pommi, mille pani kohale üks roimarlik tagurlane. Mõrvareil oli rahvusvahelisi sidemeid. Neid olendid tuleb hävitada.

Meie kuulume Führerile ja tema kuulub meile. Mõrvakatse on uuesti nähtavale toonud meie rahva laiade masside seotuse Adolf Hitleriga. Mädapaise on, Jumalale tänu, lõhkenud, see pole mitte ainult võidetud lahing, vald ka võidetud sõda."

Tohutu materjalivõitlus Normandias

Berliinist, 22. 7.

Kindral Eisenhover on oma vägedele praegustes operatsioonides andnud otse pillavat toetust. Tuhanded lennukid pommitavad igat punkrit ja metsatukka, kus arvatakse olevat Saksa vägesid. Suurtükivägi avab sinna juure võimsa tule, nagu seda võib harva näha.

Ühe rünnaku juures Caënist edela pool panid liitlased näiteks tegevusse 680 igas suuruses suurtükki umbes 5-km rindelõigus, kusjuures juba ammu purustatud linna ruumile veel 800 pommituslennukit heitis alla 1400 tonni lõhkeainet.

Ikka jälle mainivad saksa rindeteated vastase laevasuurtükkide tugevat tuld. Sõjalaevastiku kaastöö moodustab sillapeas silmapaistvama tunnuse. Moodsa sõjalaeva pardal on 8—12 35-sm suurtükki. Ka ristlejatel on tugevad suurtükid. Nii on näiteks Londoniklassi kuuluva ristleja pardal kaheksa 20,3 sm kahurit. Isegi hävitaja pardal leidub kuus kuni kaheksa 12 sm suurtükki. Liitlaste laevastik võtab pidevalt osa maaoperatsioonest ja kaitseb oma hävitava tulega oma vägesid saksa vastulöökide eest. Praegustes võitlustes St. Lõ ja Caeni vahel nihkuvad liitlased ainult meetrikaupa edasi.

Berliinis ilmuvad aruanded meenutavad Esimese Maailmasõja lahinguid. Nagu tollalgi, kurnavad end vastaspooled hirmsa materjalisõjaga. Normandias pole relvade tohutust massist hoolimata praegu suuremat liikumislahingut. Võitlus keeb väikeste külade, üksike kõrgendike ja asulate pärast, mis ei oma suuremat operatiivset tähtsust.

Tähtis ei ole mitte ühe või teise paiga omamine, vaid invasioonirindel rakendatud armeede kulutamine. Jõudude vastupanu murdmine on otsustav. Kes kauem vastu paneb on võitja.

Belgiasse ja Põhja-Prantsusmaale Saksa tsiviilvalitsus

Okupeeritud alade riigikomissariks nimetati gauleiter Grohe

Führeri dekreediga 13. juulist asendati sõjaline valitsus Belgias ja Põhja-Prantsusmaal tsiviilvalitsusega, mille eesotsas seisab Belgia ja Põhja-Prantsusmaa okupeeritud alade riigikomissar. Belgia ja Põhja-Prantsusmaa okupeeritud alade riigikomissariks nimetas Führer gauleiter Grohe.

Selle piirkonna Põhja-Prantsusmaa osa jaoks seatakse ametisse eriline tsiviilkomissar, kes allub otsekoheselt Belgia ja Põhja-Prantsusmaa okupeeritud alade riigikomissarile.

USA õhuasjanduse komisjon Hispaanias

Lissabonist. Reuter teatab, et Madridi on saabunud üks USA õhuasjandusekomisjon. Selle ülesandeks on pidada läbirääkimisi alalise eralennuliini avamise üle Hispaania ja USA vahel.

Bolshevistlikud rahutused Mehhikos

Stokholmist, 22. 7. (DNB). Nagu Reuter Mehhikost teatab, toimus reedel Mehhiko pealinnas ühe meeleavalduse puhul rahutusi. Selle meeleavalduse korraldasid bolshevistlikud organisatsioonid linna ühel suurimal väljakul. Meeleavaldajad süütasid põlema hulga autosid ja pilkasid sõjaväge ja politseid. Hulk tuletõrjujaid sai haavata ja üks tuletõrjeprits hävitati. Purustati palju vaateaknaid.

Saksa-Taani kaubavahetus suureneb

Kopenhaagenist. Viimastel päevadel toimusid Kopenhaagenis Saksa ja Taani valitsuse esindajate vahel läbirääkimised saksa-taani kaubavahetuse edaspidise arengu üle. Seejuures tehti kindlaks, et ettenähtud Taani-poolsed kaubasaadetised, eriti põllumajanduslikul alal, on täidetud ootuste kohaselt.

Kuna Taani poolt on müüdavate tähtsate põllundussaaduste kogust eelmiste aastatega võrreldes tunduvalt tõstetud, osutus võimalikuks tunduvalt tõsta ka saksa kaubasaadetusi tähtsatel aladel, nagu raud ja rauakaubad. Ka teistel aladel osutus võimalikuks kaubasaadetusi, võrreldes aasta algul ettenähtutega, märksa tõsta.

Kindralinspektor Bangerskisele sõjateeneteristi

Riiast, 21. 7. Führer annetas Läti vabatahtlikkude SS-leegioni kindralinspektorile, SS-gruppenführer ja relva SS-kindral-leitnant Bangerskisele I klassi sõjateeneteristi mõõkadega.

Läti kindralinspektori staabiülemaks nimetati SS-oberführer Silgailis, kes asus kohe oma ülesannete täitmisele.

Rendulic Helsingis

Helsingist, 21. 7. Saksa mäestikuarmee ülemjuhataja Põhja-Soomes, kindralkolonel Rendulic saabus eile külaskäiguks Helsingisse.

Keitel jäi terveks

Berliinist, 21. 7. (DZ), Kindral-feldmarssal Wilhelm Keitel jäi atentaadi puhul Führerile vigastamata.

Argipäev Rüütliristi-kandja Nugiseksi kodutalus

Eesti taludes ei lasta raskuste ees iialgi pead norgu

Et oleme saabunud noorele Rüütliristi-kandjale ta kodutalus külla otse keset sügavat argipäeva, seda meenutas meile juba sõit siia kogu tee ulatuses, ning sama meenutab ka ainus pilk „Vanaõue" hooneesisele, kus kaks meest — üks vana ja teine noor — askeldavad parajasti uhiuue heinanoitja ümber. Üks neist on „Vanaõue" vanaperemees August Nugiseks, teine aga ei keegi muu, kui teine eestlasest kõrge sõjalise vapruse märgi omanik Harald Nugiseks, „Vanaõue" talu noorem perepoeg ise. Anname nende tööle-tegevusele omalt poolt jõudu juurde, kuigi ainult sõnades, ja siis hakkab arenema meie juba algusest peale üsna tuttavlik vestlus.

„Nõnda siis — saite vaevalt mõneks päevaks koju, ja juba ongi talumured kaelas," ütleb üks meist ja lisandab: „Teil pidi olema kaupmehe veri, kuid talu ei näi seejuures seisvat ta muredega põrmugi tagaplaanil. Võib-olla olete otsustanud oma tulevast elukutse valiku koguni ümber ja kuna vanem vend pidi pärima kodutalu, siis õpite vähemalt — koduväi „kutset"."

Nad lõpetavad korraga töö — isa ja poeg, ja viimane neist naeratab.

„Kõige pealt tuleb võidelda maa vabaks ja hoolitseda selle eest, et kunagi ei saaks enam juhtuda vaenlase käe läbi seda, mida siin nüüd näete," ütleb ta uuesti tõsinedes. **„Eks siis vaata alles edasi. Aga — ega mul ole praegugi mõtet jääda maale ..."**

„Nii et — ikkagi kaupmeheks", usutleb ajalehemees.

„Kaupmeheks või ... nõnda see mõte on olnud ..."

„Jah," ütleb nüüd isa omaltki poolt, **„eks ta rabele ikka meie kahe vana inimese kõrval silingi, mis suudab. Näe hävitasid meil jälle viimasegi hoone peale selle vana aida.**

Harald hakkas siis kohe jooksma ja korraldama. Saime ikka telliskivid kohale ja ehitasime selle siin üles.

Jah, meil mets omal olemas, palgid saaksime siit," arutab jälle vanaperemees, **„aga nüüd tahaks ehitada küll kõik hooned telliskivist. Peaasi, et enam hävitust ei tuleks."**

„Jah, tahaks küll, aga mida te siin ikka emaga kahekesi — mina lähen nüüd jälle varsti ..."

„Eks ta ole, oma üle kahekümne hektaari põldu, palju sa kahekesi jõuad," mõõnab isa sellele poja märkusele vastuseks. **„Tegid need punased talu kah nii lagedaks kohe et ... Tõmbasid teise seitsmeks-kahekseks tükiks, neli noort hobust pidin müüma palaraha eest maha ja karja vähendama, mis vähegi andis, sest paljuke's popsikohal loomatoitu või midagi. No oleks tulnud ikka viletsus, kui see oleks kestnud edasi."**

„Olete saanud verivärske heinaniitja ?" küsib järsku meist üks kõnelust teisale juhtides.

„Jah," ruttab vanaperemeeski samas selgitama, **„meil ei jäänud siin ju midagi järele.**

Oma paar nädalat elasime metsas ja kogu talu oli neid metsaitsi tuubil täis. Hävitasid siis ka mis suutsid, isegi heki raiusid maha, nagu oleks neile seegi teab ku tähtis.

Harald ikka vahel hiilis siia vaatama ja kord veeretas vankri jõkke. See siis jäi. Nüüd käis siis jällegi Paides, muretses põllumajandusjuhilt loa ja tõime samal päeval nue niidumasina koju."

Ning põlise põllumehe vaimustusega hakkab vanaperemees seletama uue masina iseärasusi endiste tüüpidega võrreldes, näidates meile masinale istudes ka tegelikult kõiki töövõtteid uuel masinal. Poeg jälgib rahuliku, kuid seejuures varjamata huviga isa tegevust ja arvab lõpuks, et peaks käima teisega korra sepalgi ära ja korraldama vikati kanna kõrgust.

Kas pea on teri täis? Rüütliristi-kandja Harald Nugiseks uurib kodupõllul rukkikasvu

Ja siis kandub kõnelus edasi. Talul on tähtpäeval palju muresid, sest katsumused on tulnud nagu kihulasparv korraga üle meie põllumehe. Külm rikkus viljapuusiad, enamlaste nn. „maareform" laastas omalt poolt, mis aga suutis, kuigi laastamiseks aeg oli üsna lühike. Sõda tuli kogu oma karmusega peale, viis talust mõlemad pojad. Kurikuulsa enamlaste „maareformi" ajal vähenes kari, sõnnik jäi napiks, nudismaad ei kasvata ilma kunstväetiseta. Mesilasperesid on järel üksainus, tuleks ka teha tarusid juurde ja mesilaspidamist uuesti laiendada ...

On ju argipäev meie taludes, kaasaarvatud Nugiseksi „Vanaõue", sageli tiine raskustest ja muredest, aga nõnda, nagu me pole näinud kuski laastavat päid norgu, ei näe me tehtavat seda siingi. See jutuajamine on aga vajalik, sest talu on põllumehe maailm, siin liigub ta mõte ja tegu — ja millest peaks ta siis rääkima rohkem või enamat. Pealegi — kuna talus istuvad meie rahva elujuured ja talu oma ümber asuvate põludega peab andma toitu võitlevale rindele ja töötavale tagalale.

Eesti maa ja eesti talude eest seisavad mehed võitluses, ja eesti maa ning eesti talude eest on tehtud needki teod, mis toonud selle laastatud talu nooremale pojale siin kõrge sõjamehe-tunnustuse.

Oleme laskunud kõik pisut mõtteisse, aga üks on kindel — praegu liiguvad meie kõikide mõtted ühe-sama tugipunkti ümber ja ühes-samas suunas — võitluse ümber, et püsiks maa vabadus, eesti elu ja eesti kodu — olgugi, et oleme siin koos igaüks ise kutsest.

Aga siin, ühe eesti talu argipäevas ja ühe eesti kangelase noorusmaal saab uuesti elavaks igaühe oma lapsepõlv talus ning kohustus tänapäevas — võidelda, kuni eesti talu argipäevgi muutub uuesti julgeks ja muredevabamaks ning saabub igaühe isikliku elu ja õnne rajamise ning üldise ülesehitamise aeg.

Meie kõneluski kandub nüüd talu argipäevamuredelt sellele ulatuslikule tulevikuteemale ning talu vanaperemees, karastunud Vabadussõja-sõdur ja väsimatu töörühkija oma esiisade talus, noogutab: ei ole siiski tähtsamat, kui kindlustada väljavaated tulevikuks. Siis tõuseb nagu iseendast ka uus elu ja uus jõukus. Ning iialgi pole eestlase käsivars väsinud tööks.

Me ei saa aga unustada, et peremehel on käsil kesaktünni lõpetamine ja ettevalmistused järgmisel päeval algavaks heinatööks. Võibolla õnnestub korraldada seda talgute näol, aga vaevalt, sest kõikjal on mured ühised ja kõikjal on astunud ümbruskonnas naised talutööde korraldamisel meeste asemele. Tuleb siis siingi ajada läbi ja rühmata. Ning poegki aitab veel mõne päeva kaasa talu argipäevamurede lahendamisel.

Esialgu **sõidab ta aga meiega kaasa, et lahendada ja korraldada ka linnas mõnesuguseid talu ellu puutuvaid küsimusi. Ning ta jutuajamisest isaga talu üksikmurede suhtes kogeme jälle, et Harald Nugiseks on mitte ainult julge ja tubli võitleja, vaid ka — väsimatu kaasalõõja oma kodutalu argipäevamurede lahendamisel ja töös.**

—esK.

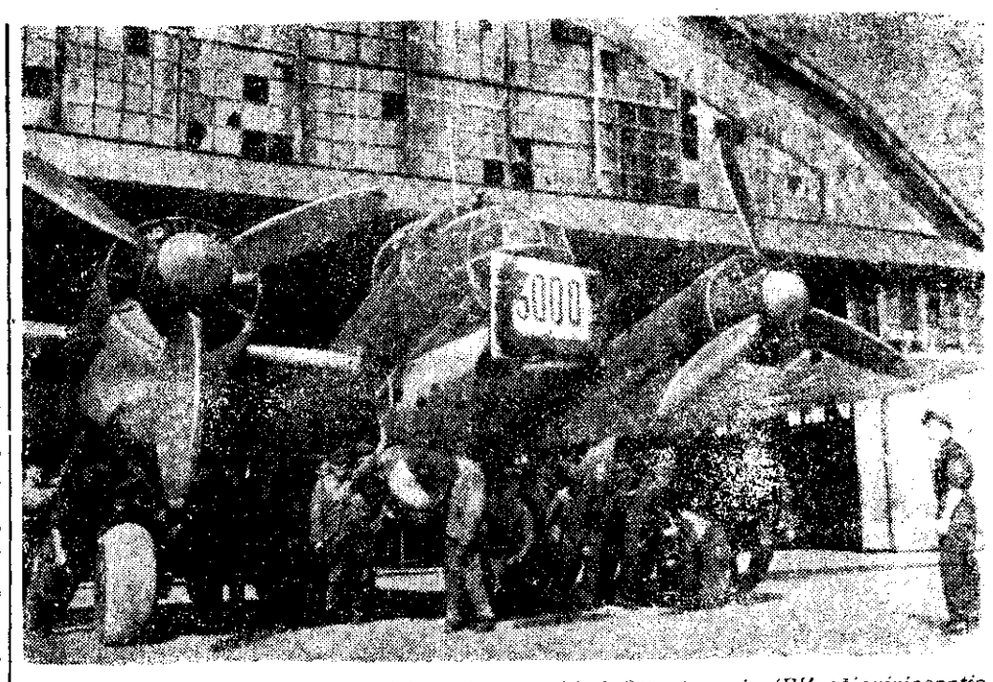

Pidulik silmapilk. Ühest lennukitehasest idas lahkub 3000. lennuk. (PK.-sõjakirjasaatja Hoepner Wb.)

Ilmutusraamatu ratsanikud Prantsusmaa kohal

„Vabastamine" anglo-ameeriklaste läbi

„Petit Parisien", Pariisi juhtiv informatsioonileht, ootas viis nädalat, enne kui ta võttis seisukoha 6. juunil alanud invasiooni suhtes. Selle aja jooksul tõi ajaleht oma 800.000-le lugejale ainult kuivi sõnumeid faktide kohta suurte teadeteagentuuride poolt, samuti ka ametlikke teateid Prantsusmaa pinnal möllava sõja kohta. Üheski juhtkirjas ei käsitlenud leht selle ajavahemiku kestel invasiooni poolt prantsuse rahva suhtes esile manatud hädaohtu.

Nüüd võtab ajaleht kokku invasiooni esimese viie nädala neli kainet tõsiasja. Neid võiks nimetada moodsateks visioonideks Ilmutusraamatu ratsanikkudest, millistele keskajal leiti võrdkujud katku, sõja, nälja ja surma näol. Need on neli julma tõsiasja,

Noored pioneergrenaderid SS-soomusdiviisist „Hitler-Jugend". Lahingud Normandias on vaenlasele küllaldaselt tunda andnud nende tugevust ja rünnakuhoogu. (Pk.-sõjakirjas. Pachnicke Wb.)

mida „Petit Parisien" seab oma lugejate silme ette, kusjuures publik ise peab vastama küsimusele, kas gaullistide ja anglo-ameeriklaste poolt tõotatud „vabastamine" ei ligine Prantsusmaa hävinguile.

Keegi ei saa vastu vaielda kirjutab leht, et invasioon tähendab sõda Prantsuse kodupinnal, kuna teiseks tähendab see massilist pommitamist mitte üksnes Normandias, vaid kõikjal Prantsusmaal. Kolmandaks on invasiooni puhul välismaise propaganda poolt produtseeritud arvukais departemangudes veriseid rahutusi, mida iseloomustavad terror, mõrvamised ja prantslaste vastastikkune ükshteise hävitamine, neljandaks on invasioon siseriigis esile kutsunud terrorismi, mille järelduseks on selle maha surumine riigi- ja okupatsioonivõimude poolt.

Invasiooni ettevalmistamine maksis linnade ja külade pommitamise läbi juba isegi tuhandete prantslaste elu ja muutis sajadtuhanded peavarjutuks. Briti-põhja-ameerika õhujõud teostasid raskeid terrorirünnakuid järgmistele linnadele: Pariis, Lille, Amiens, Rouen, Orleans, Lyon, Marseille, Nizza, Avignon, Nimes ja St. Etienne. Invasiooni 8 esimest päeva Normandias purustasid üksi 25 linna. Need on tõsiasjad, mis sunnivad „Petit Parisieni" tegema järeldust: „Prantsusmaa ja prantsuse rahvas ripuvad ristil." See olevat aga ainult algus ja iga uus „vabastatud" maa-ala ruutkilomeeter maksavat veelgi uut prantsuse verd. Järele ei jäävat muud kui laastatud maa. Samal päeval, kui ilmus see „Petit Parisieni" kirjutis, võis lugeda järgmist teadet: Dopi prefekt teatab, et Fougere linn hävitati 20 minuti jooksul täielikult ja 20.000 inimest jäid peavarjuta. Seda tähendab sõda kodupinnal!

Mis lõpuks puutub terroristide jõukude mahasurumisse avaliku korra ja julgeoleku organite poolt, siis esineb iga päev arvukaid teateid terroristide arreteerimisest, keda süüdistatakse mõrvades ja põletamistes. Selle kõrval teatab saksa ülemjuhatuse teadaanne iga päev terroristide hukkamisest, kes võitlevad koos inglise langevarjuritega taivlitriietuses saksa sõjaväe vastu.

Mida Pariisi leht ei puuduta, on ähvardused, millega anglo-ameeriklaste ja gaullistide agitatsioon külvab Londoni ja Alzhiiri kaudu üle neid, kes neljaaastase okupatsiooniaja jooksul on astunud koostöösse sakslastega. Mõrvatud riigisekretär Henriot mainis sellega seoses kord ühes raadiokõnes, et Londonis ja Alzhiiris loetatud mõrvanimistute alusel tuleks maha tappa kaugelt üle poole prantsuse rahvast, sest kes prantslastest ei oleks okupatsiooniaja jooksul mingil viisil tegemist olnud sakslaste ja saksa okupatsioonivõimudega? Selliee vaate kohaselt tuleks hukata ka need sajad tuhanded prantsuse töölised, kes töötavad Saksamaal tööstustes ja ka need sajad tuhanded, kes töötavad Prantsusmaal Saksamaa heaks. Näeme, et moodne sõda kutsub esile ka uusi apokalüptilisi ratsanikke. Käesoleval juhul on selleks demokraatiate poolt ennustatud „pika noa öö".

Seejuures ei tohi unustada veel üht teist kummitust. Kui Reuter teatab, et ühes Normandia „vabastatud" asulas nimetati linnapeaks kommunist, siis on see sama tõsiasja kordumine mis Itaaliaski, et anglo-ameeriklaste poolt „vabastatud" piirkondades Moskva agendid otsekohe kanda kinnitavad. Kui lõpuks nn. vabastatud piirkondades Normandias mobiliseeritakse kogu meessoost elanikond anglo-ameeriklaste sõjapidamise heaks siis on see ainult inglise traditsiooni jatkamine, vallutada võõraid maid teiste rahvaste verega. Prantsusmaa puhul on see pilt seda kujukam, et sel rahval tuleb peale 1940. a. kokkuvarisemist sajandite jooksul esmakordselt üle elada seda, et tema kodupinda kaitstakse teiste, kaitstakse sakslaste poolt.

K. L. Schmidt

Rakendatakse ka „V. 2"

Oodata uue salarelva massilist panust

Berliinist, 18. 7. (DZ). Tundemärgid kõnelevad selle poolt, et saksa ametlikult poolt kohe „V. 1." stardi järele ennustatud saksa uue salarelva panus ei lase enam kaua endale oodata. Üks Winchesteri piiskopi, dr. Marcyn Haighi väljendus andis valitsuse välismaajakirjanduse osakonna juhatajale põhjust seletada ajakirjanduse esindajatele, mis puutuvat uute mõjuvate relvade panuseese, siis olevat õigus Winchesteri piiskopil, kes neid kardab. Selleks olevat relv, miile vastu on veel vähem kaitsevõimalusi kui „V. 1." vastu. Esimene vihje „V. 2" ilmselt õige massiivse mõju kohta saadi mõni päev tagasi riigipropaganda ministri Goebelsi ühe kaastöölise suust. Saksa ringhäälingus seletas dr. Rudolf Semler, et „V. 1" ja „V. 2" suhe olevat nagu moskiitolennuki rünnaku ja 1000 neljamootorilise pommilennuki pommitamise suhe.

Ilmselt on Inglismaal kartus saksa uute salarelvade ees suur. Igatahes järeldatakse Saksamaal seda Winchesteri piiskopi ülalmainitud kõnest. Viimane väitis ringkonna sinodil, et briti invasioonivägedel oli esimese nädala jooksul vähem kaotusi kui Lõuna-Inglismaa elanikkonnal „V. 1" esimestel tegevuspäevadel.

Saksa vastavalt poolt arvatakse selle väljenduse puhul sedasama, mis inglise ajalehtede kirjutuste puhul „V. 1" 14 esimese tegevuspäeva jooksul, nimelt, et inglased, kui neile hoope jagatakse, püüavad harjumuse kohaselt profiiti lüüa maailma kaastundest ja moraalist. Selle vastu vihjatakse saksa poolel hiljuti avaldatud jubedatele surmaohvritele, mida Hamburgil tuli inglaste fosforirünnakute tagajäriel taluda 1943. a. suvel. Nenditakse, et Winchesteri piiskop ei pöördunud selliste puht-terroririünnakute vastu. Meenutatakse, et Canterbury peapiiskop ja kiriku ametlik häälekandja „Church of England" väljendasid küllalt sageli oma rahulolu pommirünnakute üle saksa tsiviilelanikkonnale ja saksa linnade hävitamise kohta. Wootoni vikaar kirjutas „Daily Mailis" 30. oktoobril 1940: „Ma ütlen, hävitage Kölni toom, pommitage Roomas Püha Peetruse kirikut, laske laevastikku pommitada Genuat ning hävitada naisi, lapsi ja marmorpaleesid."

Praegu on tund, kus iga eesti mees ja naine, kas relvaga või ilma, peab teadma oma kohust.

Rüütliristi-kandja Harald Nugiseks vestluses politsei ridadesse kuuluva kaasvõitlejaga koolilinna Paide tänaval

Õhujõud vastavad reetmisele truudusega Führerile

Riigimarssali Göringi kõne Saksa õhujõududele

Führeri Peakorterist, 21. juulil. Riigimarssal pöördus järgmise kõnega õhujõudude poole:

Õhujõudude kamraadid!

Kolonel krahv Stauffenberg sooritas neljapäeval haletsusväärse kliki ülesandel, kes koosneb endisist kindraleist, keda tuli nende niihästi ara kui ka halva juhtimise pärast eemaldada, ettekujutamatult alatu mõrvakatse meie Führeri vastu. Führer pääses Kõigekõrgema abil nagu ime läbi.

Need roimarid püüdsid nüüd usurpaatoreina tekitada võltside käskudega vägedes segadust. Ma käsen seepärast: Saksamaal juhib minu ülesandel kindralkolonel Stumpf Suur-Saksamaa õhulaevastiku ülemjuhatajana kõiki õhujõudude üksusi Saksa riigi piirkonnas. Ainult minu ja tema käske tuleb täita.

SS riiklikku juhti Himmlerit tuleb kõigi õhujõudude asutuste poolt sellekohasel korraldusel teguvõimsalmalt toetada. Kurjeerid ttohivad lennata, milliste masinatega need ennud ka ei toimuks, ainult minu või tema loaga.

Ohvitserid ja sõdurid, üksköik millises auastmes, samuti tsiviilisikud, kes nende roimarite eest välja astuvad ja teile lähenevad, et teid nende haletsusväärse õrituse pooldajaiks võita, tuleb otsekohe kinni võtta ja maha lasta.

Kus teid endid rakendatakse nende reeturite hävitamiseks, tuleb teil hoolimatult täita oma kohust. Need on samad hädavaresed, kes katsusid rinnet reeta ja saboteerida.

Ohvitserid, kes sellest roimast osa võtsid, asetuvad väljapoole oma rahvast, väljapoole sõjajõndude, väljapoole iga sõdurlikku au, vannet ja truudust. Nende hävitamine annab meile uut jõudu. Sellele reetmisele seavad õhujõud vastu oma vandega kinnitatud truuduse ja palava armastuse Führerile ja oma tagasihoidmatu panuse võiduks.

Elagu meie Führer, keda Kõikvõimas Jumal täna nii nähtavalt päästis.

Sõjalaevastik seisab Führeri kõrval

Suuradmiral Dönitzi kõne Saksa sõjalaevastikule

Führeri Peakorter, 21. juulil.

Sõjalaevastiku ülemjuhataja suuradmiral Dönitz pöördus järgmise kõnega sõjalaevastiku meeste poole:

Sõjalaevastiku mehed! Püha viha ja piiritu raev täidab meid roimarliku kallaletungi pärast, mis pidi maksma meie armastatud Führeri elu. Saatus tahtis teisiti — ta kaitses ja varjas Führerit ega jätnud seega meie Saksa isamaad tema saatusvõitluses mitte maha.

Hullumeelne väike kindraliteklikk, kellel ei ole meie vapra sõjaväega midagi ühist, sepitses aras truudusetuses seda mõrva, teostades alatuimat reetmist Führerile ja saksa rahvale. Sest need lurjused on ainult meie vaenlaste käsilased, keda nad teenivad iseloomutus, aras ja võltsis tarkuses.

Tegelikult on nende rumalus piiritu. Nad arvavad võivat vabastada meid Führeri kõrvaldamisega meie raskest aga mõõdapääsematust saatusvõitlusest — ega näe oma kartliku piiratud mõistusega, et nad oleksid palsanud meid oma reetliku teoga kohutavasse kaosesse ja annud meid kaitsetuina välja meie vaenlasile. Meie rahva hävitamine, meie meeste orjastamine, nälg ja piiritu viletsus oleksid olnud selle tagajärjeks. Meie rahvas oleks sattunud ärarääkimatusse õnnetusse, mis olnuks võrreldamatult julmem ja raskem kui seda võib olla karmimgi aeg, mida meie praegune võitlus võib meile tuua.

Meie teeme nende reeturite tegevusele lõpu. Sõjalaevastik seisab ustavana oma vandele võitlustes karastatud truuduses Führerile tingimusteta panuse- ja võitlusvalmiduses. Ta võtab käske vastu ainult minult, sõjalaevastiku ülemjuhatajalt, ja oma ends sõjaväelistelt juhtidelt, et teha igasugust eksitamist võltsitud juhtnööridega võimatuks. Ta hävitab kõhklematult igaühe, kes paljastab reeturina.

Elagu meie Führer Adolf Hitler!

Führer annetas riste vapraile torpeedojuhtidele

Berliin, 19. 7. (DNB) Führer annetas sõjalaevastiku ülemjuhataja suuradmiral Dönitzi ettepanekul Rüütliristi Seine'i lahes rakendatud ühemehe-torpeedo juhatajale mereväe-ülemleitnant Johann Kriegile, kes oskas oma silmapaistva isiksusega oma otsustusvõimet ja energiat seoses piiramatu rünnakutahtega, üle kanda oma võitlusrühma meestele. Talle langeb eeega mõõduandev osa nende edust. Krieg, kes on sündinud 14. märtsil 1919, sai esimesel võitlusööl raskesti haavata.

Võitluses vaenlase sõja- ja transportlaevade vastu invasioonirinde merepiirkonnas paistis rea teiste noorte sõjalaevastiku sõdurite hulgas eriti silma kuus meest, kelledest noorim on 17 ja vanim 28 aastat vana. Ka nemad edutati vaenlase vastu ülesnäidatud vapruse eest ja neile annetati Saksa Rist kullas.

Ühe-mehe-torpeedoga paistsid eriti silma 28-aastane pootsmann Schuldt, 22-aastane pootsman-allohvitser Zimmermann, 24-a. hauptgefreiter Breuer, 17-a. gefreiter Berger, 22-a. madrus Feddersen ja 21-a. madrus Schachinger.

Ühe-mehe-torpeedot rakendati edukalt juba Itaalias Anzio ja Nettuno juures ja ta näitas uuesti oma otstarbekust üllatusrelvana Seine'i lahes, kus valitsevad samad tingimused nagu Itaalias.

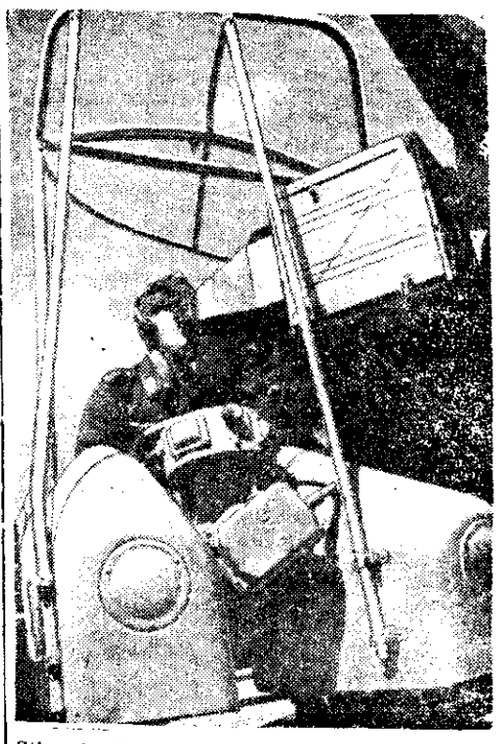

Siin ei sõideta mitte karusellil, vaid meie pilt näitab üht meeskonnaliiget, kes raadiomõõtevahendiga määrab kindlaks lennu eesmärki. (Pk.-sõjakirjas. Hoepner Wb.)

UUDISEID KODUMAAKONNAST

Türi ja Särevere tähistasid vabastamisaastapäeva

Möödunud pühapäeval tähistas Türi linn ja Särevere vald oma bolshevike ikkest vabanemise 3. aastapäeva. Sel puhul toimusid Türil vastavasisulised pidustused, millistele eias kaasa arvukas rahvahulk. Türi linna ja Särevere valla peopäevast võtsid külalistena osa Türi linna ortskomandant hauptmann Totenhaupt, Eesti propaganda juht P. Mutt, Järva maavanem H. Lipp, Järva prefekt A. Priks, Järvamaa rahvakasvatusameti juhataja H. Leeman, Järva Omakaitse maleva staabist major Naarits j. t.

Vabastamisaastapäeva tähistavad pidustused algasid piduliku jumalateenistusega Türi kirikus, kus teenisid õpetajad Eilart ning P. Nõmmik. Kell 15.00 algas omakaitselaste, naisomakaitselaste ja tuletõrjujate kogunemine Omakaitse II pataljoni staabi juurde, kust siirduti orkestriheliide saatel Türi kalmistule, kus rahvarõivais naisomakaitselaste poolt asetati pärjad Vabadussõjas langenute kalmudele. Pärgade asetamise tseremoonia puhul mängis ühe kaitsepataljoni orkester prof. J. Vaksi juhatusel „Isamaa ilu hoieldes". Peale pärgade asetamist siirduti rongkäigus linna supelparki, kus toimus päevakohane pidulik aktus. Pidulik aktus algas koraaliga ning vaimuliku talitusega Türi koguduse õpetajalt P. Nõmmik'ilt. Aktuse avasõna ütles Türi linnapea J. Rebane, mille järgi lauldi ühislauluna orkestri saatel „Eesti lippu". Aktusekõne pidas Eesti propagandajuht P. Mutt. Oma ülatuslikus, sisukas ning haaravas kõnes andis kõneleja ülevaate eestlaste võitlusist bolshevike vastu ning kohustustest, milliseid diktteerib meile käesoleva momendi olukord. Kõne kestel mälestati püstiseismisega orkestri leinaviisi saatel kõiki käimasolevas heitluses langenud kangelasi. Kõne lõpul lauldi võimsalt eesti rahvushümni. Propagandajuht P. Mutti kõnet kuulati suure tähelepanuga ning seda katkestati korduvate tugevate kiiduavaldustega. Edasi luges Türi abilinnapea A. Tõnissaar ette Tallinna piirkonnakomissar dr. Bindemann'i kirja, milles viimane muuseas kirjutab järgmist: „Kinnitan tänuga Teie lahke kutse kättesaamist Türi linna ja Särevere valla kolmanda vabastamisaastapäeva pühitsemiseks 23. juulil s.a. Kuna mina kahjuks teenistuslikel põhjustel takistatud olen pidustustest osa võtma, väljendan käesolevaga Türi linnale, Särevere vallale, samuti omakaitsele oma parimad soovid selleks mälestuspäevaks." Edasi tõi Türi linna ja Särevere valla rahvale nende peopäeval tervitusi Türi linna ortskomandant hauptman Totenhaupt, kelle kõne lõpul mängiti saksa hümne. Järgnes ühislaul „Isamaa ilu hoieldes". Aktuse lõppsõna ütles Särevere vallavanem A. Vilipõld, mille lõpul lauldi orkestri saatel „Eestimaa, mu isamaa".

Vabastamispäeva tähistavate pidustuste lõpuosas toimus ampelpargis õhtul ühe kaitsepataljoni orkestri kontsert.

Ümberpiiratud metsaala. Jõugud, kes nädalaid elanikkonda on terroriseerinud, lähevad vastu oma hävingule. Politseiüksused ja omamaised väeosad valmistuvad pealetungiks. (Pk. Ahrens. Wb.)

Ikalduskahjud ka tänavu hindamisele

Registreerimisele kuuluvad vaid tõsised, üle 50 prots. kahjustused

Ulatuslike ja tõsiste ikalduskahjude hindamine lelab aset ka tänavu. Põllupidajal, kelle viljasaak üleuputuste, öökülmade, rahe, kahjurite rüüste, taimehaiguste või mõnel muul temast olenemata põhjusel tõsiselt on ikaldunud, tuleb kahjustused teha teatavaks vallavalitsusele. Viimased registreerivad kahjustused, kuid ainult sääraseid, kus silmanähtav kahjustus on suurem kui 50 protsenti, seega pool tõenäolisest valla sama viljaderühma keskmisest hektaarisaagist.

Seega tuleb põllupidajail minna ikalduskahjustusi üles anda ainult siis, kui kahjustus on tõsine, s. o. üle 50 prots., arvatuna talu kogu teravilja, söödateravilja, liina ja kartuli koristuspinnalt. Ei tule minna ikaldust üles andma juhul, kui kas üksik vili, näit. talvnisu või oder, on küll kõvasti ikaldunud, kuid ümberarvatuna talu kogu tolduteravilja või kogu söödateravilja koristuspindalale kahjustus ei tee välja poolt selle viljaderühma tõenäolisest ümbruskonna (valla) keskmisest saagist.

Eelmisel kahel aastal on esinenud juhtumeid, kus mõned vallavalitsused on võtnud vastu ka väiksemate ikalduste ülesandmisi, kuid see on niihästi hindamiskomisjoni liikmete kui ka põllupidaja enda tööaja asjatu kulutamine, kuna neid kahjustusi edaspidi niikuinii keegi ei saa arvestada. Pealeselle on vallavalitsused veel kohustatud põllupidajalt nõudma sisse komisjoniliikmete päevarahad komisjoni põhjendamata väljakutsumise eest. Sageli tuleb ette, et põllupidajad annavad üles väikesi ikaldusi seepärast, et ei olda teadlikud selles, milline ikaldus loetakse tõsiseks. Seepärast peaks vallavalitsuses ülesandmise vastuvõtmisel selle igale põllupidajale registreerimise juures selgeks tegema ning need juhud, kus on ilmselt selge, et ikalduse suurus ei ole küllaldane, jätma registreerimata.

Selle järgi, kuipalju on tõsiseid ikaldusi üles antud, määravad vallavalitsused ikalduskahjude kindlakstegemise komisjonid, kuhu kuuluvad vallavalitsuse esindaja, kohalik põllumajandusjuht ja erapooletu asjatundja. Ikaldused vaatab komisjon üle kas juulikuu lõpul või, võttes arvesse tänavust külvide hilinemist, augustikuu esimesel poolel. Kartulikaldused vaadatakse üle septembri keskpaigas. Ülevaatuse tulemuste kohta koostab komisjon akti, mis hoitakse alal vallavalitsuses talu saagiandmeid tõendava dokumendina.

Suvine koolitöö kulgeb edukalt

Põllumajanduslikes koolides jääb töö eelolevaks aastaks endiseks. — Linnadest evakueerunud koolidel ruumide raskusi

Haridusdirektooriumis on praegu kinnitamisel põllumajanduslike kutsekoolide võrgukava eeloleyaks õppeaastaks. Kui tõjaaegseist eriolukordadest tingitud meie koolide tegevuskava eeloleyaks õppeaastaks ei ole selgunud, moodustavad maal tegutsevad kutsekoolid erandi, sest need jäävad töötama peagu muutmatul kujul.

Haridueelu jatkamiseks töötavad üle maa nn. pühapäevakoolid, kus alghariduslastele jagatakse pühapäeviti üldhariduslikes ainetes teadmisi, et säilitada kontakti koolinoorte vahel ka siis, kui koolitöö on tavalisel kujul katkenud.

Üle maa tegutsevad pühapäevakoolid on mõeldud õpilaste talviste teadmiste täiendamiseks ja ühtlasi selle eest hoolitsemiseks, et õpilased eeloleyale õppeaastale oleksid vajalikult ette valmistatud. Õpilaste suviseid kooliskäimisi korraldatakse üle maa kohalike koolijuhatajate algatusel ja nende poolt väljatöötatud kavade kohaselt.

Oleneb kohaliku hariduselu juhi leidlikkusest, millise tuuma omavad kooliõpilaste suvised õppetunnid. Haridusdirektoorium on omalt poolt rõhutanud nende kooskäimiste kasvatusliku külje vajadust, ja selles osas on need ka oma ülesande täitnud. Õpilaste kooskäimistel, suvistel õppetundidel, täiendatakse teadmisi teoreetilisis aineis, ent ühtlasi sooritatakse ka praktilisi töid peamiselt kooliaedades.

Huvitava tõigana esineb siin, et linnadest maale evakueerunud õpilased taolistel kooskäimistel moodustavad suurema arvu kui maaõpilased. See ongi arusaadav, sest maalaps on ikkagi rakendatud kodutallu seevõrra, et tal vähe jääb aega muudeks ülesanneteks.

Üldiselt aga ilmutavad noored innukust teadmiste saamise järele ja suvine koolitöö kulgeb edukalt. Seda enam, et see pole tavaline koolitöö kinnises klassiruumis, vaid õppetöö vabas looduses. Kus see vähegi on võimalik, korraldatakse suvine koolitund kooliaias, kus toimub niihästi teoreetiline ainete käsitelu kui ka aiatöö praktika.

Mis puutub õpetajate suvisesse töökohustusesse, siis ei ole siingi esinenud mingeid väärnähtusi.

Õpetajad on täitnud kohusetundlikult neile pandud ülesandeid ja ohverdavad meelsasti omad vabad minutid õpilaste hariduse täiendamiseks kui ka üldiste tööülesannete täitmiseks.

Kuna suurem protsent meesõpetajaist on siirdunud rindele, täidavad naisõpetajad õpilaste hariduselu juhtijate kohustusi.

Millisel kujul ja ulatuses meie hariduselu eeloleval õppeaastal hakkab tegutsema, pole veel selgunud.

Raskusi tekitab koolide mahutamise küsimus. Kooliruumide probleem oli ennegi terav ja kui nüüd eeloleva koolitöö algul kerkib veel üles linnadest maale evakueerunud koolide mahutamise küsimus, siis on Haridusdirektooriumil siin lahendada küllaltki raske ülesanne. Vastavad läbirääkimised on maal vallavalitsuste ja maakonnalinnades linnavalitsustega praegu käimas ja on loota, et see probleem takistusteta lahendub.

Ainukesed koolid, mis jäävad eeloleval õppeaastal tegutsema peagu senisel kujul, on maatüübilised kutsekoolid. Praegu on nendes käimas suvine praktika ja töö kulgeb neis nii nagu möödunudki õppeaastal. Ent need koolid, vastandina linnades tegutsenud kutsekoolidele, on jäänud sõjaaegseist eriolurdadest puutumata, siis võib Haridusdirektooriumi koolivalitsuse osakond neile anda stabiilsema tegevuskava. Praegu ongi nende koolide võrk ja lähemad õppekavad kinnitamisel.

Ülemaaline vaimulik noortepäev

Kirikunoorte esindajad kogunevad 29. ja 30. juulil Suure-Jaani

EELK noorsootöö keskuse korraldusel peetakse laupäeval, 29., ja pühapäeval, 30. juulil Suure-Jaanis ülemaaline vaimulik noortepäev, millest võtavad osa kõikide koguduste noortetöö esindajad, arvult üle 200 inimese.

Kokkutulekul tahetakse saada ülevaade kirikliku noorsootöö praegusest olukorrast ühenduses noorsooringide uuestiorganiseerimisega pärast bolševistlikku võimuaega ja selgitada võimalusi edaspidise tegevuse jatkamiseks. Ühtlasi on päeva kavas ka rida ettekandeid ja referaate niihästi noorsoo tööst kui ka üldsisulistest küsimustest.

Kinnitati gümnaasiumide ja kutsekoolide võrk

Eeloleval õppeaastal töötab 39 gümnaasiumi, 73 kutsekooli ja 119 põllumajanduslikku kutsekooli

Haridusdirektori sellekohase otsusega kinnitati reedel gümnaasiumide, kutsekoolide ja põllumajanduslike kutsekoolide võrk eelolevaks õppeaastaks.

Väljatöötatud kava kohselt jääb Eestis eeloleval õppeaastal tööle kogusummas 39 gümnaasiumi, 73 kutsekooli ja 119 põllumajanduslikku kutsekooli, seega ligikaudu sama arv gümnaasiume ja kutsekoole, nagu neid tegutses ka eelmisel õppeaastal.

Gümnaasiumide osas on võrgust välja jäänud ainult üks kool, mis evakueerumise tõttu oli sunnitud katkestama tegevust, kuna õpilased on üle läinud teistesse gümnaasiumidesse. Kutsekoolide osas on jäänud koolide arv endiseks, vähendatud on vastavalt olukorra nõuetele ainult klasside arvu 21 klassi võrra.

Kinnitatud koolidevõrgu kava on praegu õieti teoreetiline, kuna seni ei ole veel lõplikul kujul selgunud küsimus, millises ulatuses meie õppeasutused sügisel võivad tööd jatkata. Võimalik, et paratamatute olukordade sunnil tuleb koolidevõrgus teha osalisi muudatusi, kas siis koolide või klasside arvu kärpimisega. Üldiselt aga on väljavaateid, et koolid sügisel võivad tööd alustada ettenähtud kava ulatuses ja tingimustes, mis ei tekita just ülepääsmatuid raskusi.

Kodulinnuliha müüginormid

Kõigil kanapidajail tuleb 1944./45. kodulinnumajandusaastal, mis algab 1. sept. 1944 ja lõpeb 31. aug. 1945., kohuslikus korras müüa tapetud kodulinde.

Linnuliha müüginormid määrab kanapidajaile kohalik omavalitsus (vallavanem või linnapea). Müüginorm ei tohi ületada 0,5 kg iga muneja kana kohta. Kanade arvuks loetakse müügikohuslase kanamunade- ja linnulihamüügikaardile 1. juuliks s. a. kantud kanade seis.

Linnuliha müüginormide teatavaks tegemine müügikohuslasile peab olema teostatud 10. aug. s. a. neile sellekohase teatelehe kätteandmisega allkirja vastu.

Üksikute müügikohuslaste vabastamine linnuliha müüginormist on õigustatud ainult õnnetusjuhtude puhul, s. õ. kui pärast normi teatavaks tegemist on leidnud aset massiline lindude hävimine haiguse või muul põhjusel. Vabastamist teostab vallavanem (linnapea) talle esitatud palve tagajärjel.

Linnuliha müüginormi täitmine võib toimuda kõikides tapetud ja korralikult puhastatud kodulindudega, s. o. kanade, kukkede, kalkunite, hanede ja partidega.

Kokkuostu teostab E. Munaeksport oma kokkuostukohtade kaudu, kusjuures ta on kohustatud vähemalt kümme päeva enne tegelikku kokkuostu algust teatama ostupiirkonna valdadele (linnadele) ostupäevad ja kohad. Kohalikel omavalitsustel tuleb need tähtpäevad teha teatavaks müügikohuslasile vähemalt üks nädal enne müüki.

Linnuliha kokkuost toimub käesoleva aasta lõpukuudel. Kokkuostu tegelikult läbiviimiseni on müügikohuslased kohustatud pidama vähemalt müüginormi katteks tarviliku arvu tapakodulinde.

Võrreldes käesoleva kodulinnumajandusaastaga on määratav linnuliha müüginorm veidi suurenenud. Selle täitmiseks tuleb võimalikult säästa tootvat kanadepõhikarja ebaiootvate kanade praakimise kui ka normi katteks suuremal määral teiste kodulindude äraandmise teel.

S-s „Sport" — Türi Spordiring 11:0

Pühapäeval toimus Türil eesti karikavõistluste sarjas jalgpallivõistlus Tallinna S-s „Spordi" ja Türi Spordiringi jalgpallimeeskondade vahel. Mängu võitsid pealinlased suureskooriliselt 11:0 (poolaeg 5:0).

Isevarustajaid registreerunud rohkesti

Tööle asumiseks on aeg praegu ülim

Praegu on soodsaim aeg isevarustajaile metsa ülestöötlemiseks. Eriti on see kehtiv linlaste kohta, kuna maainimesil on praegu küllalt tegemist heinatööga, mistõttu neil, praeguse tööjõunappuse juures, jääb vähe aega üle muike tõiks.

Nagu Väätsa metsaülem hr. A. Murumets meie telefoniliselle järelpärimisele vastab, on isevarustajaid seni registreerunud väga palju. Millegipärast on aga soovitud metsamaterjalide ülestöötamisele seni asunud ainult vähesed. Need, kes töö algamisega seni on viivitanud, peaks sellega alustama nüüd kohe, sest ruttamine on vajalik eelkõige isevarustajate enda huvides, kuna Väätsa metskonna metsad on üldiselt väga madala pinnasega, mispärast vesi sügisepoole tõid takistada võib.

Väikesel mõõdul toimub ka metsavedu. Need on peamiselt isevarustajad, kes oma talvel raiestikelt teeäärtele väljaveetud materjale veavad nüüd raudteejaamadesse ja tarvitamiskohtadele. Vähemal mõõdul teostatakse metsavedu ka talgute korras, seda peamiselt raudteede lähikonnas.

Praegu on metskonnas käsil kalkulatsioonide ja arvestuste tegemine eelolevaks metsaraie- ja veotööde hoosajaks. Eeloleval hooajal on kavatsus teostada raietöid veidi vähemal mõõdul, võrreldes mõõdunud hooajaga. Isevarustajate metsaülestöötlemise kord jääb samaks, mis mõõdunud aastal, kusjuures eeltingimuseks igasuguste metsamaterjalide raieloa saamisel on, et kohuslikud raie- ja veonormid oleksid täidetud. Alles siis saab isevarustaja loa asuda metsa ülestöötlemisele enda tarbeks. Üksikuile talumajapidamisile on võimalik lubada ülestöötada 10—15 rm³ küttematerjale, surnud metsast, olenevalt sellest, kui suur on parajasti surnud metsa hulk. Peale küttematerjali on lubatud raiuda veel kuni 5 thm³ palke.

Kohaliku omavalitsusasutise vajadustõendi alusel võimaldatakse raiuda ka laastupakke, kuni 2 rm³ ühe talumajapidamise kohta. Muidugi ei piisa sellest väikesest kogusest suuremateks töödeks, kuid hädavajalikeks parandusteks jätkub siiski.

Väätsa metskonna ilu ja uhkust, Piibumäe metsa püütakse hoida lageraiest. Kuna mets siiski teatava ajavahemiku järgi tuleb paratamatult raiumisele, siis mainitud metsa juures teostatakse seda aegjärgse raiena, s. o. raiutakse mets teatud hulga aastate jooksul, kusjuures esiti hoolitsetakse noormetsa järelkasvu eest. Seepärast teostavad seal raiet ainult vilunud metsamehed, kes puude langetamise jne. juures oskavad hoida noort aluspuud. Mainitud metsa juures raiutakse igal aastal teatav hulk vigaseid või surnud puid. Sõjaaegse puidutarviduse juures, mis läheb osalt punkrite jne, ehitamiseks, on eeljoones tähtis puidu hulk, alles siis järgneb puidu headus.

Peale tavalise metsamehe töö tuleb metskonna ametnikel tihti tegeleda ka mitmesuguste kahtlaste lalkute püüdmise ja jälitamisega, kuna need metsaüksinduses elajaile muidu hõlpsasti ohtlikuks võivad saada.

E. Jäätmalt uus Järva rekord

Möödunud pühapäeval Paide staadionil asetleidnud kergejõustikuvõistlustel, millede korraldajaks oli S.-s. „Järvapojad", püstitati uus Järva rekord kettaheites naistele. Uue Järva rekordi saavutas E. Jäätma heitega 22.29 m. Võistluste tehnilised tulemused kujunesid järgmiselt.

Meestele võistlejate klassis:

100 m. jooks: 1. B. Saame 12,5 sek. 2. G. Tomker, 3. H. Kaselaan.

400+300+200+100 m teatejooks: 1. Pärnu „Tervise" meeskond ajaga 2.17,5, 2. S.-s. „Järvapojad" meeskond ajaga 2.24.

Kaugushüpe: 1. Palango (Pärnu „Tervis") 6.19 m. 2. A. Maalstein 5.53 m. 3. Kaselaan 5,50 m.

Kõrgushüpe: 1. Palango („Tervis") 1.75 m. 2. E. Oltjer ja B. Saame 1.55 m.

Kuulitõuge: 1. A. Maalstein 14.38 m. 2. E. Oltjer 12.33 m. 3. B. Saame 12.00 m.

Kettaheide: 1. A. Maalstein 38.04 m. 2. Adamson 35.02 m. 3. E. Oltjer 32.63 m.

Naistele võistlejate klassis:

Kettaheide: 1. E. Jäätma 22.29 m, milline saavutus on uueks Järva rekordiks. Senine rekord oli Eerma saavutatud.

Noortele 17. a. ja nooremad:

1500 m. jooks: 1. E. Rajala 5 23,8 2. Palmisalu 5.29,8. 3. L. Punapart 5.45,4.

Kaugushüpe: 1. Palmi-alu 4.99 m. 2. V. Päid 4.90 m. 3. L. Punapart 4.55 m.

Kõrgushüpe: 1. E. Rajala 1.50 m. 2. L. Punapart 1.45 m.

Noortele alla 15 a.

60 m. jooks: 1. Tuimann 9,7 sek. 2. Peets 10,4 sek. 3. Viidebaum 10,5 sek.

400 m. jooks: 1. Tuimann 1.15,5 2. Peets 1.. 7,3

Kaugushüpe: 1. Tuimann 3.79 m. 2. A. Peets 3.65 m. 3. Viidebaum 10,5 m.

„Tervis" võitis „Järvapoegi"

Möödunud pühapäeval toimus Paide staadionil karikavõistluste sarjas jalgpallivõistlus kevadhooaja meistri, Pärnu „Tervise" ja Paide „Järvapoegade" meeskondade vahel.

Mäng lõppes „Tervise" kasuks, vahekorraga 3:2, poolaeg 3:1. „Järvapoegade" saavutus on kaotusele vaatamata märkimisväärne, kuna Pärnu „Tervis" on mängudes liiduklassi meeskondadega saavutanud palju paremaid tulemusi kui pühapäevases mängus ringkonnaklassi kuuluva „Järvapoegade" meeskonnaga. Üldiselt loodeti Paide jalgpalliringkonnis Pärnu „Terviselt" märksa paremat mängu kui oli toimunu. Publikut oli võistlust jälgima kogunenud rohkesti.

Külajutt

Vahemetsa isa veskilt tulles, jooksis Külaotsa Ann talle vastu väljateele, pärima linnauudiseid. Lahke jutuga, nagu Vahemetsa isa ikka oli, jutustas ta siis Annele kõigest, mida linnast kuulnud ja näinud; alates uusimaist nurgataguseist sõjateateist ja lõpetades tagasihoidliku märkusega, et vana Aruste, see vabriku omanik olevat sõitnud Saksamaale. Sellest kõigest ja veel muustki pajatas jutuka taadi suu.

Käbekärmelt vadis Ann tagasi kodupoole. Parajasti oli ta möödumas Altoru õueväravast, kui kuulis Anu heledahäälset hüüdu.

„Kuhu sa, Ann, tormad? Tule, räägi ka väheke linnauudiseid! Mis see Vahemetsa isa sulle rääkis?" küsis Anu, lükates esile oma teravat lõuga ja kohendades pearätti, et paremini kuulda.

„Mis ta nüüd suuremat rääkis või midagi. Seda ütles, et vana Arukse sõitnud Saksamaale."

„Noo! Või kohe Saksamaale! Ei tea kuhu ta oma perekonna siis jättis?"

„Eks ta viinud perekonnagi kaasa, kuidas ta seda siia... Ah, ja! Siis seda rääkis Vahemetsa isa ka veel, et Riias olema kõik need sillad juba lõhutud ja ei tea kas vana Arukse pääsebki enam minema!"

„Tohoh! Või silladki juba lõhutud!" imestas Anu ja lisas kärmesti; „Ei mul pole nüüd enam aega ühti. Head aega sulle siis, ja...!"

Kiire oli Anul nüüd tõesti, sest imekähku lippas ta üle välja Sooserva poole, viima sinnagi uusimaid linnauudiseid.

Sooserva peremees oli parajasti ametis äkkeparandamisega, kui Anu, lõõtsutades kiirest käigust, kohale jõudis. Sooserva peremehe naljatlevale küsimusele külauudiste kohta vastas Anu algul üsna tagasihoidlikult.

„Ei ma te külapealt midagi rääkida."

Vanadest kogemustest teadis Anu, et Soosaare peremees on äkilise loomuga, kui mingi jutt ei peaks talle meeldima.

„Vahemetsa isa olevat täna veskilt tulles rääkinud, et va Aruste, see kellel linnas vabrik on, et see olevat juba Saksamaale sõitnud. Venelased aga olevat juba Riia all ja need sillad seal Düüna peal olla lastud juba kõik suurestükkidega purukst Ega see va Arustegi siis enam Saksamaale pääse, kui sillad eest katki...!

Kuulnud siiamaani Anu juttu, hakkas Sooserva Miinal, kes ka oli tulnud kuulama linnauudiseid, äkki millegipärast väga kiire. Kähku tõmbas ta selga puhtama seeliku ja lippas üle põlluserva Alanurme saunatädi poole.

„Kas tead ka uudist? Vahemetsa isa käind täna veskil ta rääkind nüüd, et venelased olla juba otsaga Riias! Kõik sillad seal Düüna peal olla lõhutud ja ... Vana Arukse taht ka veel Saksamaale minna oma perekonnaga aga pole saanud enam Riiast läbi."

Veidi hiljem luupas Alanurme saunatädi oma vigase jalaga põlluteed mööda Mäekõrtsi poole ja varsti näis Mäekõrtsi memmel olevat asja Kirbusaare kanti...

Õhtuks jõudis uus külajutt juba Sooarule ning selle toojaks oli Tagasmäe pereeit Krõõt, kes, hädaldades haigete jalgade pärast, jõudis Sooarule veidi aega pääle õhtusööki.

„Kas teate juba, et Lätimaal olevat puha venelased sees. Kõik Riia sillad olevat juba suurestükkidega puruks lastud...! Vana Arukse, no see kel need tärklisevabrikud on, tahtnud küll veel kõige perekonnaga Saksamaale minna, aga pole saanud enam Riiast läbi, linn juba puha venelasi täis...!"

Äärmise pingutusega oli poolhaige vanainimene jõudnud siiamaani. Parajasti kogus ta jõudu uueks sõnadevalinguks, kui Sooaru peremees läks raadioaparaadi juurde ja keeras selle nuppe.

„... lõuna pool Daugavpilsi varisesid enamlaste rünnakud veriselt kokku. Seejuures hävitati põhjapool Düünat 62 vaenlase tanki..." kuuldus aparaadist rahulik naisehääl. Vihaselt kulme kortsutades pöördus siis Sooaru peremees Krõõda poole:

„Sa vanaeit räägi ükskord ka midagi mis õige on. Kui sa veel niisuguse jutuga teinekord siia tuled, siis...!"

Et Sooaru peremehe hääl kõlas üpris kurjana, pidas Krõõt paremaks kaduda, silmaspidades oma armast ihutervist, sest Sooaru peremees oli tuntud karmiloomulise inimesena...

„Vabastajad" marsivad läbi Pariisi. Pariisi elanikkonna viha anglo-ameeriklaste terroriünnakute üle otsib endale väljendust ägedates pahameeleavaldustes. (PK-sõjakirj. Vennemann Wb.)

Ajaloolised väärtused sõjamöllus

Toodi ära Narva kirikute kupliürikud

Enamlaste hoolimatute pommitamiste tulemusena on saanud raskemal kujul kannatada muuhulgas ka kaks Narva vanemat kirikut, Rahu tn. asetsev Jaan kirik ja Suures tänavas Vene peakirik.

Kuna oli teada, et mõlemate kirikute tornikuplites, mis pärast Põhjasõda ümber ehitati, peaksid leiduma kultuurloolise väärtusega ürikud, teostas Narva muuseumi juhataja A. Kotkas hiljuti koha peal olemasolevate andmete najal põhjalikuma otsimise, mille tulemusena võidigi mõlemate kirikute kupliürikud kätte saada.

Dokumendid kirikute osalise ümberehitamise ja tollesegse valitsusolukorra kohta oli paigutatud plekist rulli, mis aga pommitamise läbi oli saanud niivõrd kannatada, et need olid muutunud loetamatuiks.

Enam-vähem terveina olid säilinud ainult selleaegsed rahamündid, milliseid leidus kummaski rullis 5—6 tükki.

Enamlaste poolt hävitatud Vene peakirik või nn. Spasso-Preobraženija Ssobor oli Narva vanimaks kirikuks ja üldse üheks vanimaks ehituseks linnas. Kiriku täpne asutamisaeg on teadmata, igatahes on kirik aga valminud enne 1314. aastat, millisest ajast on säilinud hauakivid. Kirik oli algul arvatavasti katoliku kloostrikirik, hiljem luterlaste kirik kuni 1700. aastani, mil ta muudeti vene õigeusu peakirikuks.

Jaani kirik, mis nüüd on osaliselt purunenud, oli algul rootsi peakirik, hiljem ta läks Saksa kogudusse valdusse. Alates 1939. a. kasutas kirikut eesti Jaani kogudus.

Valmistutakse võitluseks Neemeni liini pärast

Berlin, 22. 7. Idarinne seisab praegu lahingu ettevalmistuste tähe all Neemeni pärast. Nõukogude ülemjuhatuse ofensiivi põhimõtteks on avada endale tee Saksamaale. Igatahes eksitab lai rünnakurinne, mis tegelikult ulatub Peipsi järvest Karpaatideni, selle juurepääsutee avastamist, kuid enamlaste surve raskuspunkti tuleb otsida suhteliselt kitsas lõigus, nimelt Grodno ja Kaunase vahelt.

Tee Saksa pinnale viib üle Neemeni jõe, sest Neemeni vasaku kalda omamisest on vähe, et operatsiooni ilma enamlaste sügavat tiiba ohustamata lääne poole edasi ajada. Igatahes on küll ruum Bugi ja Neemeni vahel küllalt suur, et liikumas hoida lääne poole suunatud ofensiivi.

Kuid kõigist suundadest tekib sellele takistusi. Viimaseil nädalail on viidud palju väge idarindele. Reserve on pikkade maade tagant viidud sinna, kus nad on osutunud kõige väärtuslikumaks. Kogumisruumides ja väekoondustes teostuvad eeldused lõplike vastupanuliinide üle-ehitamiseks.

Kõigepealt algasid Saksa vastuliikumised Balti tilval. Põhjas ehitati välja riivrinne Daugavpilsi ümber.

Selle peale tõmmati Saksa positsioonid Pihkva ja Düüna vahel tagasi ja koondati Daugavpilsi ümber. Seda uut tõkkerivi pole enamlased suutnud sisse murda. Enamlaste rünnak kindralkubermangu lõunaruumis kavatseb Belostoki ja Lvovi vahelt edasi tungida Varssavi peale. Nende võitluste raskuspunktideks on Lvov ja Bugi ülemjooks. Enamlastel õnnestus luode pool Lvovi saavutada sügav sissemurd rünnaksuunaga Jaroslavi peale. Vihased võitlused on veel käimas.

Saksa ja soome kergete merejõudude ühine võitlus Soome lahes

Tungiti kallale nõukogude valve ja miiniotsijatele-paatidele. Rasked tabamused kindlustatud saarele. Vaprad soome kiirpaadid

Saksa ja soome sõjateadetes mainitakse, et Saksa ja soome kerged merejõud ründasid Soome lahe idapoolses osas nõukogude laevu, üks miiniotsija lasti põhja, mitmed paadid süüdati, kahte valvelaeva vigastati. Teel tagasi sellest võitlusest rünnati saart, kus asusid bolshevikud hästi kindlustatult. Tabati vaenlase positsioone. Tälstabamus nõukogude laskemoonalattu põhjustas plahvatuse.

PK.-Merevägi, juuli 1944.

Üks soome kalur kutsus meie paadi meeskonna sauna. Paljudele meie hulgast oli see esimeseks korraks nautida sauna pöörast kuumust ja siis otsekohe pea ees hüpata külma vette...

Läheme tagasi laevale. Valveohvitser kannab komandandile ette: Märgusõna täna õhtuks anti teada äsja! Ilm oli ettevõtteks soodus, paremat ei võinudki tahta.

Kiiresti võetakse meie paadilt kaitse ja me sõidame oma ühisele kohtumispaigale. Soome kiirpaadid saadavad meid edasitungil itta. Soome kiirpaatide juht astub meie juhi paati.

Pastelltooniliste hallide ja pilvede taga kaob hõõguvpunane päikeseketas. Taevas on soomesinine, see on üsna õrn, kuid mitte vesine sinine, põhjamaine taevas. Okaspuumetsad saartel, milledest möödume, on tumerohelised — nähtavus on hea, meri on täiesti rahulik.

Meil tuleb astuda võitlusse nõukogude valvepaatidega, kiirpaatidega ja laevadega, kusjuures neid võimalikult palju hävitada tuleb.

Mitmesaja hobusejõuliste mootorite mürina ja vahuste lainekiiludega päras saadavad meid soome kiirpaadid. Meid tulistatakse, kuid meie kihutame edasi. Oleme jõudnud piirkonda, mis on meie tegevusväljaks. Liigume ikka enam ida poole. Sääl — viimaks! Nõukogude kaitselaevade rühm. Meie juhipaadist avatakse tuli, samuti teistest saksa paatidest. Meie lasud tabavad vaenlase laevu, näeme kõrgelepaisuvat heledat tulekuma. Lähenesime vaenlasele, kes püüdis end varjata udus. Meie relvad on juba sisselastud, nõukogude kaitselaev süttib, nende valvepaadid saavad täistabamuse. Kuid otsime väärtuslikumat saaki. Sõidame kaares ümber nõukogude operatsioonipiirkonna. Otsime tugevamaid üksusi ja kiirpaate. Tungime ida poole. Vahepeal on läinud valgemaks. Südaöö, praeguse aastaaja tumedaim tund on möödunud. On aeg mõelda tagasipöördumisele, enne kui ilmuvad vastase luurelennukid. Meil tuleb mööduda väikesest, kuid hästi kindlustatud saarest, mis on bolshevike käes.

Sõidame saarele nii lähedale, et vaenlane peab meid oma abiväeks ja laseb õhku signaaltähe. Meie vastame viivitamatult oma signaaliga: raskekahuritega! „Suund 300 kraadi! siht — sàar! Tuld" käsutab meie kahurväe ohvitser. Kohe üks esimesi laske tabab laskemoonaladu. Iga lasu puhul näeme mulda paiskuvat kõrgele. Meie tuli on täpne ja laastav!

Võitlushoos ei märkagi meie, et ka vastane laseb. Üsna meie laeva juurest paiskuvad veesambad. Äärmiselt üllatunult hüüab noor merimees, kes alles paar päeva meie laeval on olnud „Ennäe! Need lasevad ju siia!" Kõik naeravad ja võitlus jatkub, igal ühel on oma tegevus, kes sihib kes laseb, kes kannab laskemoona, kes eemaldab tühja kasti.

Oleme eemaldunud saarest, lastakse veel vaid laeva pärast ja bolshevikud saadavad meid üksikute laskudega. Vahejuhtumil, mis möödus õnnelikult, käitusid soomlased vapralt. Ühel paadil oli maisnarike ja korstnast tõusis paksult musta suitsu, kamraadid arvasid, et paat on saanud tabamuse. Soomlased ruttasid kohale ja varjasid paati udukattega, seejuures sattusid nad väga raske tule alla, kuid pääsesid tabamuseta.

Määratud ajal olime jälle kogunemiskohal ühe saarekese juures. Ettevõtte juht lahkub meist ja meie sõidame oma tavalisele asukohale. Vähe hiljem tuleb meie võitlusgrupile teade admiralilt: „Hästi tehtud!"

Sõjakirjasaatja Joachim Hans Eichen.

Kaks truud sõpra ja abimeest lahinguväljal

Eesti muusikakunstnikud tagasi kodumaal

Neil päevil jõudsid kodumaale tagasi rühm eesti kunstnikke, kes ligi kolm nädalat olid Saksa riigiringhäälingu kutsel Berliinis ja Viinis. Seal teostati teatavasti eesti heliloomingu ülesvõtteid plaatidele. Seekordsest sõidust Saksamaale võtsid osa Lidia Aadre, Jenny Siimon, Elsa Aaveson, Tiit Kuusik ja Olav Roots.

Kahenädalase pingelise töötulemusena võeti plaadile üle 100 muusikapala eesti autoreilt ja rahvamuusikast. Enamuse selleat moodustasid soololaulud. Elsa Aaveson mängis kolm eesti klaverisoolot ja Olav Roots juhatas Elleri ja Tubina orkestriloomingut.

Reis õnnestus meie kunstnikel nii töötulemustelt kui ka üldiselt korralduselt hästi.

AMETLIKUD TEATED

TEADAANNE

Töötajaid, kes omavad enne 15. juunit s.a. väljastatud ja Kindralkomissariaadi poolt kehtetuks tunnistatud Eesti Kutsekogude pitsati jäljendit kandvad jalanõude ostuload, välja arvatud liik B (toa- ja võimlemiskingad) ja liik D (rihmadega puutaldadega jalanõud), palun need saata kiires korras ümbervahetamiseks uute ostulubade vastu E K Paide esindusse Tallinna tn.5.

A. Sotter
E K Paide esinduse juhataja

AMETLIK TEADAANNE

1944. aastal küttematerjaliga varustamiseks võimaldatava puhkuse suhtes.

Teenistujail tuleb endi varustamiseks küttematerjaliga kasutada ametlikku palgalist puhkuse aega. Üksnes juhtudel, mil saab tõestada, et palgalisest puhkusest ei piisa küttematerjaliga varustamiseks, võib asjaomase piirkonnakomissari tööaineti loal pikendada palgalist ametpuhkust. Palgaline puhkus ei tohi mingil juhul kesta üle 14 päeva.

Tallinnas, 1. juulil 1944.
Kindralkomissar Tallinnas.
Ülesandel dr. Schubnell.

Punase terrori ohvrina langenud unustamatut meest ja armast isa

Anton Paalpere't

ta surma 3. aastapäeval 28. 7. 44. a.

mälestavad naine ja lapsed

Punase terrori ohvrina langenud armast meest ja isa

Eduard Raidal'i

ta surma 3. aastapäeval 25. 7. 44 .a.

mälestavad naine ja lapsed.

Pika piinarikka haiguse järele lahkus meilt meile armas ema, õde ja tädi

ANNA PÕLDMAA

sünd. 6. jaan. 1879. a.
surn. 15. juulil 1944. a.

mälestavad valusas leinas tütar, kangel viibib tütar perekonnaga, poeg, pojad rindel, õed perekondadega ja vend perekonnaga.

RAADIO

TEISIPÄEV, 17. JUULI 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommikumuusika (ülek.) Kell 7.30 Heliplaate 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa k. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepaus 11.30 Reichsprogramm. 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (Ülek. Riiast). 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.15 Reichsprogramm. 16.00 Muusika pärastlõunaks (hpl.) 16.45 Päevauudised 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Solistidekontsert (Ülekanne Riiast). 18.00 „Kuidas seitse rätsepat Türgi sõtta läksid", Fr. R. Kreutzwaldi muinasjutt. 18.20 Rõõmus vahemäng (hpl.) 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade 19.00 Saatekava veste. 19.15 Reichsprogramm 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Saksa sõduri tund (Rinne ja kodumaa). 21.00 Päevauudised. 21.15 Kerge ajaviide õhtuks (hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Saatelõpp.

KOLMAPÄEV, 26. JUULI 1944

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommikumuusika (Ülek.) Kell 7.30 Heliplaate. 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepaus. 11.30 Reichsprogramm. 12.15 Päevauudised 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (Ülek.) 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.15 Reichsprogramm. 16.00 Muusika pärastlõunaks (Ringhäälingu tantsukapell Vl. Sapošnini juhatusel). Saate kannab üle ka Riia saatja. 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Muusikalised aarded (hpl.) 18.00 „Teekond läbi kõrve". Sven Hedini reisikirjeldustest. 18.20 Väike vahemuusika (hpl.) 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 Reichsprogramm. 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Saksa sõduri tund. (Kirev tund Ringhäälingu tantsukapelliga Vl. Sapošnini juhatusel ja solistid). 21.00 Päevauudised. 21.15 Helisid Eestist. Kst.: Tallinna Meestelaulu Seltsi koor Alfred Karindi juhatusel (omatülesvõte mgn. + hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Saatelõpp.

NELJAPÄEV, 27. JUULI 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülekanne) 7.00 Päevauudised saksa keeles. 7.15 Hommikumuusika (Ülek.) Kell 7.30 Heliplaate. 8.30 Põllumeestele: Piimakarja suvisest pidamisest (Inspektor Bruno Rätsep). 8.45 Päevauudised. 9.00 Päevauudised saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepaus. 11.30 Meie mängime! (hpl.) 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika. (Ringhäälingu tantsukapell Leo Tautsi juhatusel ja hpl.) 14.00 Päevauudised saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.15 Reichsprogramm. 16.00 Muusika pärastlõunaks. (Ülekanne Riiast). 16.45 Päevauudised. 17.00 Päevauudised saksa keeles. 17.15 Heas tujus! (Ringhäälingu tantsukapell Leo Tautsi juhatusel). Saate kannab üle ka Riia saatja. 18.00 Mudilastele: „Mängukool", E. Paltsi jutustus. 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.15 Reichsprogramm. 20.00 Päevauudised saksa keeles. 20.15 Eesti sõduritund (Sõdurid lõbustavad sõdureid). 21.00 Päevauudised. 21.15 Kuidas see teile meeldib (hpl.) 22.00 Päevauudised saksa keeles. 22.15 Saatelõpp.

Suvised karikavõistlused võrkpallis

Käsipalliliidul on kavatsus korraldada esimesed Eesti suvised karikavõistlused võrkpallis. Haarata tahetakse kogu maad, milleks võimaldatakse peale seltside meeskondade osavõtt ka sõjaväe, käitiste ja teistel meeskondadel, seda enam, et võrkpall on me harrastavamaid pallimänge. Peagu igal külal on oma võrkpallimeeskonnad.

Võistlused mõeldakse läbi viia sääreselt, et liiduklassi meeskonnad arvatakse kohe viimase 16 hulka, kuna ülejäänuteks oleks iga maakonna parim. Maakonnad selgitavad oma parima vastavatel turniiridel, millest tohivad osa võtta ka valdade meeskonnad. Kui 16 parimat on selgunud, loositakse need omavahel kokku ja 8 võitjat võistlevad edasi juba kahe miinuse süsteemis.

Karikavõistlused, mis ühtlasi tähistavad Eesti võrkpallimängu 25 a. juubelit, kavatsetakse läbi viia augustis.

Keerdtorm Vastsemõisas ja Taeveres

Mõni päev tagasi läks Viljandimaal üle Taevere ja Vastsemõisa valla tugev piksehoog ühes vihma ja rajuhooga kitsal maaribal. Keerdtorm algas Vastsemõisa valla Roosu ja Kuusiku talude juurest, kus ta murdis maha ja tõstis juurtega üles hulk puid metsas ja viis minema Roosu talu vana sauna katuse, paisates teel ümber ristikurõuke. Edasi kandus keerdtorm põhja suunas, kus ta purustas Vastemõisa valla Liiduvere külas Uuetoa talu küüni, vigastades rehepeksugarnitnuri ja traktorit. Taevere vallas vigastas keerdtorm Kuusiku ja Sutenlepa talude hooneid viies ära katuseid ja vigastades kariloomi. Pealeselle tegi torm kahju veel puude mahamurdmisega Vastsemõisa metskonnas.

Kindralkomissar Saaremaal

Kolmapäeval viibis Kuressaares kindralkomissar K. S. Litzmann. Tal oli läbirääkimine piirkonnakomissariga. Läbirääkimisel viibisid ka maavanem, prefekt ja omakaitse ülem.

Sisukas noortepäev Karinul

Võhmuta valla noortepäev toimus möödunud pühapäeval Karinu mõisas. Rahvast oli noortepäevale kogunenud rohkesti. Külalisena esines Järva noortemaleva tütarlastetrupp Paidest.

Noortepäev algas jumalateenistusega, mille pidas Järva-Jaani õpetaja L. Vahter. Järgnevalt jumalateenistusele kõneles Võhmuta vallavanem, kelle järgi võttis sõna Järva noortemaleva tütarlastejuht pr. M. Aasa, tuues Võhmuta noortele tervitusi Eesti Noorte peastaabilt. Pr. Aasa kõnele järgnes ühine lipulaul.

Pääle lipulaulu esines pikema kõnega agr. Edgar Kalder, kelle kõne lõpul lauldi ühiselt „Eestimaa, mu isamaa."

Järgmisena esinesid Paide noored, kellede poolt esitatud deklamatsioon: „Otsin õnne sireliõitest," mille esitasid Mali ja Imbi Jaakseonid ja laul „Kaugel sinust ja kodumaast," said kauakestvate ovatsioonide osaliseks.

Edasi jatkus noortepäev Karinu mõisa saalis, kus noored esitasid laule ja rahvatantse.

Õhtul siirdusid noored jälle välja, haljale murule, kus veedeti ühiselt lauldes ja mängides aega kuni hilisõhtuni.

Sõjaväele heinu

Kindralkomissari korraldusel tuleb sõjaväele kiires korras anda heinu

Kuna käesoleva majandusaasta heinanorm juba suuremalt jaolt täidetud on, tuleb heina kokkuvõtt teostada 1944./45.m.-a kohuslike müüginormide arvel ja seda kuni 50% ulatuses põllupidajaile määratavatest normidest.

Normikohuslasil tuleb hein kokkuostupunktidele üle anda hiljemalt 15. aug. s. a. Lähemad andmed heinte kokkutoomise koguste ja aja kohta teatab kohalik omavalitsus.

Heinte veoks annab sõjavägi võimaluse korral abi.

Põllumeestel tuleb kohe asuda heinte müümisele kokkuostukohtadele. Kuna heinamajandusaasta algab 1. augustil, siis käesoleval aastal arvestatakse kõik pärast 1. juulit s. a. teostatud heinamüügid 1944./45.m.-a. normide täitmise katteks.

Kaitseteenistuskohuslastele teadmiseks

Seoses Järva ja Harju kaitseväeringkondade ühendamisega Tallinna kaitseväeringkonnaks, asukohaga Tallinnas, Vabaduse pst. 2, on arstlik kaitseteenistuskomisjon Paides avatud edaspidi iga kuu 1. ja 3. teisipäeval alates kella 9.00 st. Kaitseteenistusse puutuvais küsimusis informatsiooni saamiseks palutakse pöörduda major Naarits'a poole Omakaitse Järva maleva staabis.

Admiral J. Pitka kõneringreisil Võrumaal

Meie Vabadussõja silmapaistvamaid veteraane kontradmiral Johan Pitka saabub lähemail päevil Võrumaale, kus on ette nähtud rida kõnesid tähtsamates keskustes.

Eesti Kutsekogude õppepäevad algasid

Reedel kell 10 hommikul algasid Tallinnas kino Gloria Palace'i saalis Eesti Kutsekogude õppepäevad, Saali oli kogunenud umbes 100 Tallinna käitisjuhti ja käitisvahendajat koos abidega. Sõnavõttudega esinesid Kutsekogude volinik kindralkomissari juures reichhauptstellenleiter Ebeling ja Eesti Kutsekogude president R. Karro. Pealeselle esinesid referaatidega tööpoliitika osakonna juhataja Tammer ja EKK asepresident V. Pihlak. Aukülalistena viibisid kohal kreisleiter Treffs, propagandajuht Irkovski ja majandus- ja rahandusdirektor dr. Wendt.

Muudatus ööliikluskeelu kohta Lõuna-Eestis

Petseri piirkonnakomissari korraldusel on muudetud öist liikluskeeldu maaelanike suhtes Petseri, Võru ja Valga maakonnas ja määratud kindlaks kella 23-st kuni kella 3-ni.

Linnades jääb kehtima senine liikluskeelu aeg.

Suri Kuressaare teatri näitejuht Rein Kangro

Saare Maahaiglas suri Kuressaare teatri näitejuht-näitleja Rein Kangro, 31 a. vana. Surma põhjustas pikaajaline haigus kopsus, kuhu hiljem tekkis mädanik.

A. Tischler 50-aastane

Möödunud pühapäeval tähistas oma 50-a. sünnipäeva Koigi vallavanem August Tischler.

Juubilar sündis 24. juulil 1894. a. Järvamaal Koigi vallas. Kasvades üles oma koduvallas, on juubilar pidevalt osa võtnud kohalikust omavalitsuse tööst, olles pikemat aega abivallavanemaks ning ühtlasi ka elupõliseks vallavolikogu liikmeks. Oma praegusele ametkohale asus A. T. 15. jaanuaril s. a. Lisaks oma otseselе ja vastutusrikkale ametkohale on juubilaril alati jätkunud hääd tahet ja aega kaasalöömiseks oma koduvalla üritusile, olgu see siis kas põllumajanduslikul või seltskondlikel elualadel. Ühenduses A. Tischleri juubeliga käis teda maavanema esindajana õnnitlemas maavalitsuse sekretär P. Remma. Palju õnnitlusi tõid ka koduvalla ja ümbruskonna organisatsioonide esindajad.

Õiendus

Meie lehe 86. numbris on sõjajõudude ülemjuhatuse 21. juuli teates juhtunud eksitav viga. Mainitud teate kolmandas lõigus tuleb Brest-Litovski asemel lugeda Brest, millega vastav lause kõlab järgmiselt: „Võitluslennukid uputasid merepiirkonnas lääne pool Bresti ühe vaenlase hävitaja ja vigastasid kaht teist raskesti." Palume lugejaid eksitust lahkelt vabandada.

Emilie Pääro, elk. Särevere v., Laupa as. otsib oma tütart MARIE PÄÄRO't, end. elk. Tallinnas, 9/10 märtsil s. a. terrorirünnakul kadunuks jäänud. Palun kõiki, kel andmeid nimetatu kohta, sellest minule teatada — aadress Laupa p.-ag.

Emilie Pääro

VASIKAS, põlvenenud eliit puhttõulisest esivanematest, VAHETADA mittetõulise 1. aasta vanuse mullika või kahe lamba vastu. Teateid saab O. Pauker, Kareda p-ag. pk. 11.

KADUNUD on Anna Liht'i PERSONALAUSWEIS, väljaantud Rakke vallavalitsusest 28. jaan. 1942. nr. 39850 all.

Paide ümbruse jaoskonna ÄMMAEMAND V. INDREKO Paides, Kalda tn. 7. (laadaplatsi ääres) telef. Paide 174.

Paide vallas, Selnapalu külas saab head HEINAMAAD TEHA. 3 saadu tegijale, 2 saadu peremehele. Küsida selle lehe talitusest.